

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ УНІВЕРСАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Колесник М. О.

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка

E-mail: marynka-san@i.ua

Універсальність наукової картини світу має на меті означити найосновніші поняття та закони, що лежать в основі побудови природи. Модель універсальної наукової картини світу єднає основні два напрямки філософської освітньої думки – природознавство та людинознавство. Ці дві невід’ємні гілки становлять природну компліментарність організації освітнього простору становлення людини, її місця та ролі, призначення. Якщо природознавство є наукою про явища та закони природи, то людинознавство є сферою пізнання самої людини, що є невід’ємною частиною природи.

Природознавство пізнає суть природи. Людинознавство, в нашому розумінні, наближене до концепції людинотворення, де визначаються основні постулати становлення самої людини, за її призначенням в світі. Природознавство закладає фундамент світорозуміння та пізнання світу. Соціально-гуманітарна гілка наукової картини світу закладає основи виховання особистості майбутнього вчителя. Зокрема природничонаукова педагогічна освіта сьогодні повинна передбачати високий рівень фундаментальної підготовки спеціалістів в області природничої освіти та відповідність їх кваліфікації сучасним запитам, формування у студентів педагогічних ЗВО нового інноваційного мислення в області природничої освіти.

Нову якість природничої освіти, за думкою дослідників, може бути забезпечено лише на основі узагальнених знань, вмінь та навичок, які формуються в процесі різних видів науково-пізнавальної діяльності тих, хто навчається, а потім перетворюються в універсальну систему пізнання та діяльності майбутніх спеціалістів.

Вирішення цієї задачі стає можливим в принципово новому баченні системи освіти, результатом якої повинні стати системні предметні та метапредметні знання, узагальнені експериментальні вміння та навички, необхідні для вирішення не тільки традиційних задач, але й глобальних проблем. Підготовка майбутнього вчителя в контексті природничої освіти є створення освітнього простору у взаємодії вчителя та учня у взаємодоповненні їх особистого пошуку та розвитку.

Дослідники використовують поняття «інноваційності мислення майбутніх фахівців», або їх «природничонаукового мислення». Природничонаукове мислення спеціаліста в нашому розумінні може бути еквівалентним за суттю своєю до синтетичного мислення, в глибокому розумінні його, як багатоваріантного та системного мислення людини.

Зазначені методологічні умови розробки педагогічної концепції в роботах зарубіжних дослідників (Краєвський В.В., Гершунський Б.С., Бордовська Н.В.) та вітчизняних дослідників (Грубінко В.В., Степанюк А.В., Безпалько В.П.) дозволяє вести розмову про те, що будь-яка педагогічна концепція повинна відповідати сучасним вимогам, як система узагальнених знань, властивостей та способів зміни конкретних областей педагогічної дійсності, а саме – логічна залежність одних елементів педагогічної концепції від інших; системність теоретичного знання та безпосередній його зв’язок з визначеними філософськими та психологічними знаннями.

Вихідною методологічною умовою в нашій педагогічній моделі формування природничонаукової картини світу в синтетичному курсі до підготовки магістрів, як

прикладу конструювання змісту природничого матеріалу з дисципліни філософсько-світоглядного рівня є, як зазначалось вище, причинно-системний підхід. Сама ж концепція нашого дослідження обумовлює й концепцію підготовки майбутніх вчителів в контексті природничої освіти, що має загальнометодологічне обґрунтування: основополагаючі педагогічні закономірності, які визначають соціально-педагогічну важливість та необхідність створення освітнього простору взаємодії в системі «вчитель – учень», провідних концептуальних ідей та конструктивних принципів побудови методологічної системи, а також теоретичного моделювання системи професійної підготовки майбутнього вчителя в контексті природничої освіти, його становлення на кожному з етапів інноваційного процесу та умови його реалізації.

Інноваційний причинно-системний підхід в педагогічній моделі формування універсальної наукової картини світу в системі професійної підготовки педагогічних кадрів за дисциплінами психолого-педагогічного циклу спирається на фундаментальні психолого-педагогічні дослідження: цілісність освітнього процесу (Лернер І.Я. [2]); ціннісно-орієнтаційний, аксіологічний підхід до сучасної освіти; принцип ієрархічної побудови в організації рівнів живої матерії та синергетичних взаємозв'язків відповідно загальної теорії систем, що діють в рівній мірі в умовах природного та соціального середовища (Всесвятський Б.В., Югай Г.А.) [1, 4]; зміст біологічної, хімічної, фізичної освіти як соціокультурного феномену, що має взаємопов'язану структуру міжрівневих взаємодій відповідно алгоритму універсальних всезагальних законів та включає в себе астрономічну, математичну складові природничої картини та соціально-гуманітарну картину світу (Поляков В.А. [3]); взаємопов'язаність елементів, що утворюють систему неперервної освіти, в тому числі й природничої освіти; екософія в природничій освіті, як нова реальність, що заснована на меті стійкого розвитку; телеологічне значення біологічної освіти.

В запропонованій нами освітній моделі формування УНКС використовуються основні положення теорії та методики навчання: теорія формування та розвитку понять; система виховання в процесі вивчення природничих дисциплін, як система розвитку чуттєвого світосприйняття; врахування людинотворчої функції природничої освіти та її ролі у становленні наукової картини світу, поєднання людинознавства та природознавства; методи викладання в природничих науках; система світоглядних понять, що формуються в синтезі природничих наук.

Поліцентризм природознавства вимагає багатомірного бачення наукової картини природи, оскільки на всіх рівнях життя ми ведемо розмову про відкриті системи, кожна з яких має функції, що забезпечують її зв'язки із системою, яка стоїть вище та інтегрується в ній.

Список літератури.

1. Всесвятский Б.В. Проблемы дидактики биологии. Пособие для учителей. М.: Просвещение. 1969. 240 с.
2. Лернер И.Я. Дидактические основы методов обучения. М. Педагогика. 1981. 186 с.
3. Поляков В.А. Моделирование психологической системы. Формирование креативной личности в акмеологии. Минск: «ВЭВЭР». 2000. 124с.
4. Югай Г.А. Голография Вселенной и новая универсальная философия: возрождение метафизики и революция в философии : [учебное пособие с хрестоматией]. Москва: Крафт+, 2007. 399с.